

та депутатів місцевих рад / розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 грудня 2017 р. № 974-р.

4. Савченко В. Управління розвитком персоналу / навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2002. – 351 с.

5. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. Т. 2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю.П. Сурмін (співголова), П.І. Надолішній (співголова) та ін. - 2011. – 692 с.

6. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» для другого рівня вищої освіти / наказ Міністерства освіти і науки від 04.08. 2020 р. № 1001.

КРИТЕРІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЕКТУ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

***ГУТОРОВ О.І., Д.Е.Н., ПРОФЕСОР
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В.В. ДОКУЧАЄВА***

Кінцевим результатом інноваційної діяльності є розробка та реалізація інноваційних програм і проектів. Інвестиційні рішення, як правило, приймаються за умов, коли існує кілька альтернативних інноваційних проектів, які розрізняються за видами й обсягом необхідних коштів, часом окупності та джерелами залучення коштів. З метою запобігання будь-якому ризику використовують формалізовані методи оцінки інноваційних проектів [1, 2, 3].

Одним із найпростіших методів, який широко використовується, є метод відбору інноваційних проектів за допомогою переліку критеріїв. Сутність його полягає в такому: розглядається відповідність проекту кожному з установлених критеріїв і за кожним критерієм оцінюється проект.

Метод дає змогу виявити всі переваги та недоліки проекту і гарантує, що жоден із критеріїв, які необхідно взяти до уваги, не буде забутий. Критерії можуть відрізнятися залежно від конкретних особливостей галузі чи організації, їх, стратегічної спрямованості. При складанні переліку критеріїв використовуються лише ті, які безпосередньо відповідають цілям, завданням і стратегії організації.

Після попереднього відсіву, проекти необхідно порівняти між собою і ранжувати за ступенем відносної привабливості відповідно до раніше вибраного критерію.

У разі необхідності формалізації результатів аналізу проектів за переліком критеріїв використовується бальний метод оцінки проекту. Для цього окреслюються найважливіші чинники, що визначально впливають на результати проекту. Критеріям надається вага залежно від їх відносної важливості. Відносна значущість чинників – «високий», «дуже високий» і т. д. – виражається кількісно. Загальну оцінку за даним методом одержують шляхом перемноження вагових рангів критеріїв на відносні значення чинників. Одержані оцінки чинників не можна вважати абсолютно достовірними. Це пов'язано із суб'єктивністю підходів при визначенні вагових коефіцієнтів кожного чинника й присвоєнні числових значень кожному з критеріїв. Загальну оцінку проекту за цим методом одержують шляхом перемноження валових рангів на ймовірність досягнення цих рангів і одержання таким чином імовірної ваги критерію, який далі перемножується на вагу критерію. Отримані дані за кожним критерієм підсумовуються.

До простих методів оцінки економічної ефективності інноваційних проектів належать статистичні методи, до яких належать: сумарний (або середньорічний) прибуток, який одержують у результаті реалізації проекту; рентабельність інвестицій; період окупності інвестицій [4, 5].

Показники економічної ефективності відображають ефективність інноваційних проектів із точки зору інтересів усього національного господарства, а також регіонів, галузей виробництва, організацій, що беруть участь у проекті. При відборі інноваційних проектів і розрахунках показників ефективності на рівні національного господарства беруться до уваги такі результати проекту: кінцеві виробничі результати (обсяг виробництва нових товарів, кількість об'єктів інтелектуальної власності); соціальні й екологічні результати, розраховані виходячи із спільних дій учасників проекту в регіонах; прямі фінансові результати; кредитні займи, інвестиції інших держав, банків, фірм і т. ін.; побічні фінансові результати, що їх обумовлюють при здійсненні проекту: зміни доходів сторонніх організацій і громадян, ринкової вартості земельних ділянок, будівельних споруд, утрати природних ресурсів і інші надзвичайні ситуації.

До складу витрат включаються передбачені в проекті і необхідні для його реалізації побічні й одночасні витрати всіх учасників проекту, обчислених без повторного врахування однакових витрат одних учасників у складі результатів інших учасників.

Оцінюючи ефективність інноваційного проекту, порівняння різночасових показників здійснюють шляхом приведення (дисконтування) їх до цінності в початковому періоді (до одного моменту). Таким моментом може бути, наприклад, рік початку реалізації інновацій. За допомогою дисконтування у фінансових і економічних розрахунках ураховується чинник часу. Ідея дисконтування полягає в тому, що для фірми краще одержати гроші сьогодні, а не завтра, оскільки, будучи інвестованими в інновації (виробництво), вони вже завтра принесуть певний додатковий дохід.

При оцінці ефективності інноваційних проектів передбачається розрахунок таких важливих показників, як: інтегральний ефект (чистий дисконтований дохід); внутрішня норма прибутковості (дохідності); рентабельність інвестицій; період і строк окупності; коефіцієнт ефективності інвестицій. Інтегральний ефект визначається як сума поточних ефектів за весь розрахунковий період, приведена до початкового року, або як перевищення інтегральних результатів над інтегральними витратами.

Таким чином, для відбору інноваційних проектів використовуються показники економічної ефективності, які враховують зміни вартості порівнюваних варіантів. Соціальні, екологічні, політичні й інші результати не піддаються вартісній оцінці, розглядаються як додаткові показники економічної ефективності і враховуються при прийнятті рішень з інноваційної діяльності.

Література.

1. Lupenko Yu.O., Gutorov A.O., Gutorov O.I. Investment Ensuring for Development of Integration Relations in the Agricultural Sector of Ukrainian Economy. *Financial and Credit Activity : Problems of Theory and Practice* 2018. Vol. 4, No. 27. Pp. 381–389. DOI : <https://doi.org/10.18371/fcactp.v4i27.154221>

2. Гуторов А.О., Гуторов О.І. Кадрове забезпечення формування інноваційного потенціалу розвитку аграрного сектора економіки. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. Харків, 2018. № 2. С. 47–62.

3. Онегіна В.М., Луньова В.А. Стратегії інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств: монографія. Харків: ТОВ «Смуґаста типографія», 2016. 255 с.

4. Гуторов О.І. Інноваційна стратегія: значення, розробка, методи вибору. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. Харків, 2018. № 3. С. 307–319.
5. Гуторов О.І. Стратегічна інноватика: навч. посіб. Харків: ХНАУ, 2019. 326 с.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ ПОСЛУГ

***МИХАЙЛОВ А.М., Д.Е.Н., ПРОФЕСОР,
БЕСПАЛОВ О.О. МАГІСТР;
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ***

Становлення та розвиток менеджменту і адміністрування сфери послуг розпочалося в кінці двадцятого сторіччя, а стрімко інтенсифікувалося під впливом глобалізаційних викликів світової економіки. При цьому в теорії та практиці управління послугами завжди були три питання: по-перше, визначення поняття «послуга», по-друге, опис властивих послугам характеристик і, нарешті, виявлення відмінностей у діяльності промислових і сервісних підприємств. Найбільший внесок у вивчення цих питань зробили закордонні представники сервісного менеджменту, вихідці із Північної Америки та Великобританії.

На разі загальноприйнятим є положення щодо визначальної відмінності, що покладається в побудову системи менеджменту та адміністрування послуг: надання послуг відрізняється від виробництва товарів. Відповідно до цього вихідного положення, в науці та практиці менеджменту послуг формується два напрямки: з одного боку - адаптація «традиційних» методів управління з урахуванням особливостей послуг, і з іншого боку - розробка специфічних методів управління, які б мали бути пріоритетними в менеджменті та адмініструванні послуг.

Загальновідомо, що з виробниками послуг ми зустрічаємося щодня, а точніше на кожному кроці: авіап перевезення, туристичні послуги, банківські послуги, парки атракціонів, готелі, перукарні, страхові компанії, телефонний зв'язок, кінотеатри, ресторани та багато іншого. В переважній більшості споживачів послуг зовсім не цікавлять питання організації управління ними, втім відхилення в системі їх надання та отримання (несвочасність, низька якість,

---

* Науковий керівник. – Михайлов А.М., д.е.н., професор